

ΘΕΣΣΑΛΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΟΙ ΛΑΡΙΣΑΙΟΙ :

ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΡΛΑΣ

ΚΑΙ

ΖΗΤΑ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ - ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΩΜΑΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ-

ΒΙΝΙΚΙΟΥ

ΘΩΜΑΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (ΒΙΝΙΚΙΟΥ)

Ο Έμερσον είπε για την ποίηση:

«Η ποίηση μᾶς κρατάει πάντα νέους στὸν κόσμον τοῦτον».

Αὐτὸ εἶναι μιὰ ἀλήθεια. Γιατ' ἡ ποίηση δὲν εἶναι ἄλλο ἢ τὴν ἴδια ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου ποὺ φτάνει πρὸ μακριὰ ἢ ὅπου βρίσκεται τὸ ὕλικό σύνορο. Εἶνε δὲ αὐτὸς ὁ λόγος ποὺ οἱ ἄνθρωποι, συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδήτητα, θεωροῦν τὸν ποιητὴ σὰν ἕνα παιδί, ὅτι δηλαδὴ δέρνεται στὴ ζωὴ γενικὰ σὰν ἕνα παιδί, ὅτι αἰσθάνεται πάντα νέος.

Ὁ ποιητὴς εἶνε, πρέπει νᾶνε σὰν τὸ ζωγράφον, σὰν τὸ γλύπτην, σὰν τὸ μουσικόν, σὰν τὸν τραγουδιστήν. Πρέπει νᾶχει ταλέντο: φαντασία, πλούσιον ψυχικὸν κόσμον, διαίσθησιν. Δίχως αὐτὰ τὸ δημιούργημα τοῦ μορφεῖ νᾶνε ἀπὸ τεχνικῆς πλευρᾶς ἄσογον, ἄριτον, ὅμως θὰ μειονεχτεῖ στὸ κύριον γνώρισμά του: στὴν ψυχὴν, στὸν συναισθηματικὸν κόσμον, στὴν ἔκφρασιν, στὸ νᾶ συγκινεῖ. Σὰν λείπει ὁ συναισθηματικὸς πλοῦτος, θ' ἀφήσει τὸν ἀναγνώστην ἀσυγκίνητον.

*

Ὁ Θεσσαλὸς εἶνε φυσικὸν νᾶ ρωτήσῃ γιατ' ἡ ποίηση στὴ Θεσσαλία ποῦ βρίσκεται στὰ τελευταῖα χρόνια: Στὸ ρῶτημα αὐτὸ δίνουμε μιὰ ἀπάντησιν σύμφωνα μετὰ τὴν γνώμη μας: σὲ σημεῖον καλόν, σ' ἐξέλιξιν ἐπαινετήν. Ἐκπρόσωποι τῆς, ἄξιοι καβαλλάρηδες τοῦ Πήγασου ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἢ τὸ βάρδο Ρήγα ὡς τὸ 1963: Πέτρος Μάγνης, Νίκος Παπᾶς, Κώστας Σούρλας, Δαμιανὸς Βουλγαράκης, Ζήτα Καλογιάννη - Χατζοπούλου κ.λπ.

Ἄν ἐξαιρέσουμε τὸ Ρήγα Φεραῖον, ποὺ πέταξε πάνω ἢ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα ὅλην, ὡς τὸ 1910, δὲν ἔκανε τὴν παρουσίαν τοῦ Θεσσαλὸς ποιητῆς μ' ἄξιον ἔργον ποιητικόν. Ἄπ' τὸ 1910 ἀρχίζει ἡ ἐμφάνισιν μετὰ πρωτοπόρον τὸν Πηλιορείτην Πέτρον Μάγνην, ποὺ πέθανε πρὶν 13 χρόνια καὶ ποὺ ἐκδηλώθηκε 50 ὀλόκληρα χρόνια στὴν Αἴγυπτον ὅπου εἶχε ἐγκατασταθῆ, μ' ἕνα ἔργον ποὺ κατέλαβε θαυμαστὴν θέσιν ἀνάμεσα στὴν Ἑλληνικὴν ποίησιν. Ἄπὸ τὸ 1924 παρουσιάζεται ὁ Τρικαλινὸς Νίκος Παπᾶς κ' ὁ ὁποῖος μετὰ τὸ ποιητικὸν τοῦ ἔργου βρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς Ἑλληνες ποιητὰς καὶ μετὰ εὐρωπαϊκὴν προβολήν.

Στὸ σημεῖόν μας τοῦτο θὰ δοῦμε δύο Λαρισαίους ποιητὰς, οἱ ὅποιοι ἂν κ' ἔχουν ἔργον ἀξιοπρόσεχτον δὲν εἶνε γνωστοὶ στὸ εὐρὸν Ἑλληνικὸν κοινόν, ἀπὸ δικὸν τους καὶ μόνον σφάλμα. Γιατ' ὁ Κώστας Σούρλας εἶνε ἕνας ποιητὴς μετὰ ταλέντον. Θὰ μπορούσαμε νᾶ τὸν ποῦμε «ἀριστοκράτη τῆς ρίμας». Δὲν εἶνε τὸ ποιητικὸν τοῦ ἔργου μέγαλον σὲ ποσότητα, ὅσο σὲ ποιότητα. Λίγα εἶνε ἴσως τὰ τραγούδια του, μὰ εἶνε τὸ ἔργον τοῦ σὰν τὸ ἕνα κείμενον τοῦ Αἰνεῖα, ποὺ ἐπέζησε.

Θεσσαλὸς ποιητὴς ἐπίσης παρουσιάστηκε. Ἄνάμεσα σ' αὐτὰς ἐξαιρετικὴν θέσιν ἔχει ἡ Λαρισαία ποιήτρια Ζήτα Βάσου Καλογιάννη - Χατζοπούλου, ἡ ὁποία ἔχει ἐξασφα-

Λαρισαῖος δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης. Ὑπηρετήσεν ὡς Ἀξιωματικὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, λαβὼν μέρος εἰς διαφόρους ἐκστρατείας, τραυματισθεὶς ἐπανειλημμένως. Ἀπὸ μακροῦ ἀσχολεῖται ἐδδοκιμάτιστα μετὰ τὴν λογοτεχνίαν, δημοσιεύσας πλείστα ὅσα εἰς περιοδικὰ καὶ ἑφημερίδας. Αἱ ὑπηρεσίαι του εἰς τὰ θεσσαλικά γράμματα εἶναι ἀξιόλογοι. Ἐνεθάρρυνε καὶ παρουσίασε μετὰ στοργῆς νέους Θεσσαλοὺς λογοτέχνας. Τεραστία εἶναι ἡ ἀνέκδοτος ἐργασία του σχετικῶς μετὰ τὴν Θεσσαλικὴν ἀρχαιολογίαν, μυθολογίαν, ἱστορίαν, γεωγραφίαν καὶ γραμματολογίαν, τῆς ὁποίας προγραμματίζει τὴν ἔκδοσιν εἰς σειρὰν πολλῶν καὶ ἐμπεριστατωμένων τόμων.

λίσκει ἐξαιρετικὴν θέσιν ἀνάμεσα καὶ στὶς Ἑλληνίδες γενικὰ ποιήτριες.

*

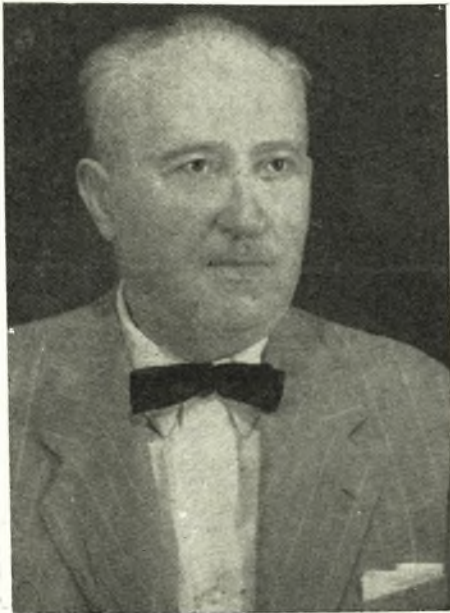
Α') Ὁ ποιητὴς Κώστας Σούρλας εἶνε Λαρισαῖος Δικηγόρος καὶ μένει στὴ Λάρισα πάντοτε. ἔχει γράψει στίχους ποὺ δημοσιεύτηκαν σ' ἑφημερίδας, περιοδικὰ καὶ σὲ Ἡμερολόγια, ποὺ διακρίνονται γιατ' ὁ λεπτὸν αἶσθημα, τὸ βαθύ νόημα καὶ γιατ' ἡ τελειότητά τους.

Τραγουδῆσε τὴν ἀγάπην καὶ τὸν πόνον, μαστίγωσε τὴν ἀδικίαν καὶ τραγουδῆσε τὴν Θεσσαλικὴν φύσιν μ' ὠραιότατους στίχους: τὰ βουνὰ τῆς, τὶς κοιλάδας τῆς, τὰ ποτάμια τῆς, τὸν κάμπο τῆς.

Βρίσκουμε τὸν ποιητὴν στὰ τραγούδια του πότε γαλήνιον καὶ τρυφερόν καὶ πότε εἰρωνικὸν θερμοκαυτήρα. Γεννημένος καὶ μεγαλωμένος στὴ Λάρισα ἀντικρῶζει κάθε μέρον τὸ γέρον - Ὀλυμπον. Βλέπει σ' αὐτὸν κάθε δυνατόν καὶ μεγαλόπρεπον, κάθε ψηλὸν καὶ τραχύ. Καὶ συνεπαρμένος ἄπ' ὅτι βλέπει γράφει τοὺς παρακάτω στίχους μετὰ τὸν τίτλον «Ὁ Ἴερον Ὀλυμπον».

Στητὸς ὁ γέρον - Ὀλυμπον,
γέρον, μὰ λεβεντόκορμος
μετὰ πολλὰ του κάστρα
λὲς καὶ στὰ νύχια του πατεῖ,
τανυέται καὶ ψηλώνει,
σὰ γιατ' ἡ φτάση τ' ἄστρα...

Κατρακυλᾷ ὁ ἰδρώτας
ποτάμια ἄπ' τὴν κορφήν του
στὶς γέρικες ζαρωματιές
καὶ τραγουδοῦν τὸ γέροντα
στὸ σούρουπον ἢ φλογέρα,
στὸ φύσημα τ' ἀγέρα.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΡΛΑΣ

‘Ο ποιητής όμως όπως σημειώσαμε παραπάνω έχει πλούσιο συναισθηματικό κόσμο. ‘Η αγάπη, ή τρυφερότητα προς τη γυναίκα, είναι κάτι αναπόσπαστο απ’ τον συναισθηματικό κόσμο, όπως τά βλέπουμε στους παρακάτω θαυμάσιους στίχους του:

- Θέλεις χρυσάφι άραχνένιο για να κεντῶς στη σιγαλιά;
- ‘Απ’ τὸ ἠλιόγεμα σου φέρνω χρυσὸς ἀχτίδες μι’ ἀγκαλιά.
Κι’ ἀπὸ σαΐτες ἀστερένιες μέσα στη ξάστερη νυχτιά φέρνω κορδέλλες ὑφασμένες για τ’ ἀπαλά σου τὰ μαλλιά.
- Ζήτα δαντέλλες νὰ στολίσης τὴ μεταξένια σου ποδιά·
Χιονᾶτες βρίσκω ἂν θέλῃς, στη δαντελένια ἀκρογιαλιά.
- Μά και διαμάντια για στολίδια τ’ ἀγαματένιου σου
[λαιμοῦ,
διάφανα βρίσκω στη δροσούλα κάθε αὐγούλα τ’ ‘Απρι-
[λιοῦ.

Στη μικρασιατική εκστρατεία ὁ ποιητής Κ. Σούρλας ὑπηρετεῖ ὡς ἐφεδρος λογαχός. ‘Η ἀγριότητα τοῦ πολέμου με τὶς σκληρὲς εἰκόνες, γεμάτες ἀπὸ αἵματα και σκοτωμοὺς ἐπιδρῶν στην ψυχὴ του. Και τραγουδώντας τὴ νίκη κάποιας μάχης, ἀφήνει νὰ χυθεῖ στους στίχους του τὸ βαθὺ παράπονο κι’ ὁ πόνος του για τὸ κακό, τὸ μακελλεῖο, για τὴν ἀνθρώπινη σκληρότητα και βλέποντας τοὺς σκοτωμένους ξεχειλίζει ἡ ψυχὴ του στους παρακάτω στίχους ποῦγραψε στὸ ‘Ατι Σαράϊ τῆς Μικρᾶς ‘Ασίας:

Μέσ’ στὸ θανατερό τους βάρυπνο
κοίτονταν στὰ χαλίκια
τῆς δόξας τὰ παιδιά...
Στ’ ἀξύπνητα κουφάρια τους
ἐσκάφταν τὰ σκουλήκια
σπηλιὲς πυκνά - πυκνά.

Τριγύρω τους στη χαλίκιά ξεφύτρωνε
θλιμμένες παπαροῦνες
τὸ αἷμα τὸ νωπό,
κι’ ἀπάνω τους πετώντας ἐκρουζαν
κοράκια και κουροῦνες
σὲ σύγνεφο πηχτό.

‘Η δόξα πετώντας ἔψαλλε
παιᾶνες για τὴ νίκη,

μέ κορακιῶν φωνή,
και σὰ σκουλήκι ἔτρωγε
αἵματα, σάρκες, φρίκη,
ἡ Δόξα ἡ στυγνή!...

‘Η Μικρασιατική καταστροφή ξεριζώσε τοὺς κατοίκους απ’ τὸν τόπο τους. ‘Οσοι σώθηκαν ἤρθαν στην ‘Ελλάδα. Κεῖ πέρα, στην ἀξέχαστη Σμύρνη ὁ ποιητής γνώρισε τὸν γελαστό κόσμο τῶν ἐκεῖ ‘Ελλήνων, τὰ μαργιόλικα μάτια τῶν γυναικῶν τους. Βλέπει τώρα στην ‘Ελλάδα τὰ μάτια τῆς Σμυρνιαῶς νὰ κλαῖνε, τὰ μάτια ποὺ σπιθίριζαν ‘κεῖ στὸν τόπο τους παράξενα και φώτιζαν και γεννοῦσαν πόθους, ἀγάπες και καημοὺς και τραγουδαῖ ὁ ποιητής:

Τὰ μάτια τὰ Σμυρνώτικα,
τὰ ξακουστὰ τὰ μάτια
ποὺ φέγγανε ἀλλοιώτικα
μέσ’ τοῦ ντουνιᾶ τὰ πλάτια,
πετράδια - ἀστέρια - πιὸ
γλυκὸ φῶς απ’ αὐτὰ δὲν ἔχουν,

Τὰ μάτια τὰ Σμυρνώτικα
τὰ ξακουστὰ τὰ μάτια
ποὺ φέγγανε ἀλλοιώτικα
μέσ’ τοῦ ντουνιᾶ τὰ πλάτια,
κυνηγημένα ‘ναι πουλιά,
σὰν μοιρολόγι λένε·
Μὰ τώρα ποιὸς τὰ βάσκανε
και μαῦρα δάκρυα τρέχουν;
Εἶναι διωγμένα απ’ τὴ φωλιά
και κλαῖνε, πάντα κλαῖνε!

‘Ο ποιητής ἀγαπάει τὴ φύση. ‘Ανεβαίνει στὸ φρούριο τῆς Λάρισσας κι’ ἀγκαλιάζοντας με τὴ ματιὰ του τὸν Πηνειὸ ποταμὸ νὰ κυλάει τὰ νερά του, τραγουδαῖ:

‘Αργυροδίνη ἀφροπεισμώνεις
και με τὰ ὀλόθολα νερά
τὴ γύρω πλάση βαλαντώνεις
δίκια ὀργὴ κατρακυλᾶς.

Κι’ ἄλλοτε πάλι ξαστερώνεις
και μ’ ὀλοκάθαρα νερά,
παίζεις στὸν ἥλιο και τ’ ἀστέρια
ὄλο ἐλπίδα και χαρά.

Διαβαίνεις κάμπους και λαγγάδια,
σκορπᾶς τὸν πλοῦτο τῆς χαρᾶς σου,
ἀπ’ τὶς ἱτιὲς μαζεῖεις χᾶδια,
και τρέχεις για τὸ Γολγοθᾶ σου
στὰ κύματα τὰ γαλανὰ.

Τὰ Τέμπη, τὰ ἱερά, τὰ θεῖα Τέμπη, ποὺ τόσες φορὲς
χάρηκε ὁ ποιητής, τὸν συγκινοῦν βαθιὰ με τὶς ὀμορφιὲς
τους και μᾶς χαρίζει τὴ συγκίνηση του με τοὺς στίχους:

Μέσ’ τὸ βαθίσκιο τῶν Τεμπῶν
στην ὀλοκάθαρη πηγὴ
τῆς θείας ‘Αφροδίτης,
τὴ νανουρίζει ὄνειρευτὴ
τὸ φτερωτὸ παιδί της.

Τὸν ἔρωτα λὲς κι’ ἔστησε
ξαναγεννήτρα ἡ πλάση,
σὲ πόθου ἀγκάλῃ διαλεχτή,
φανταχτερο γιορτάσι.

‘Ο ποιητής σταματᾶει μπροστὰ στὸ χάραμα τῆς πρώτης
μέρας τοῦ καινούργιου χρόνου και μᾶς χαρίζει τοὺς παρακά-

τω στίχους «Χαραυγή Πρωτοχρονιάς», πού τούς ζυμώνει με τίς προσμονές τῶν ἀνθρώπων καί τούς ραντίζει με τὰ μῦρα τοῦ συναισθηματικοῦ του κόσμου:

Τὰ φλουριά της, τ' ἄστρα σβήνει
ἢ τσιγγάνα ἢ νυχτιά...
Ἦλιος πρόβαλε ρουμπίνι:
Χαραυγή! Πρωτοχρονιά!

Ἡ ἀνέμη ξετυλίγει
σάν τὸ νῆμα στὴ ζωὴ
καί στὸ γέλιο δάκρυ σμίγει
μὲ τοῦ χρόνου τὴ στροφή.

Κι' ἡ ζωὴ ἀναγελάστρα
κι' ἄλλοτε χολὴ σωστή
ἀπ' τὰ ρόδα στὰ ἀγκάθια
πότε λέγεται μὲς στ' ἄστρα,
πότε πνίγεται στὰ πάθια,
ὥσπου κόβεται ἡ κλωστή...

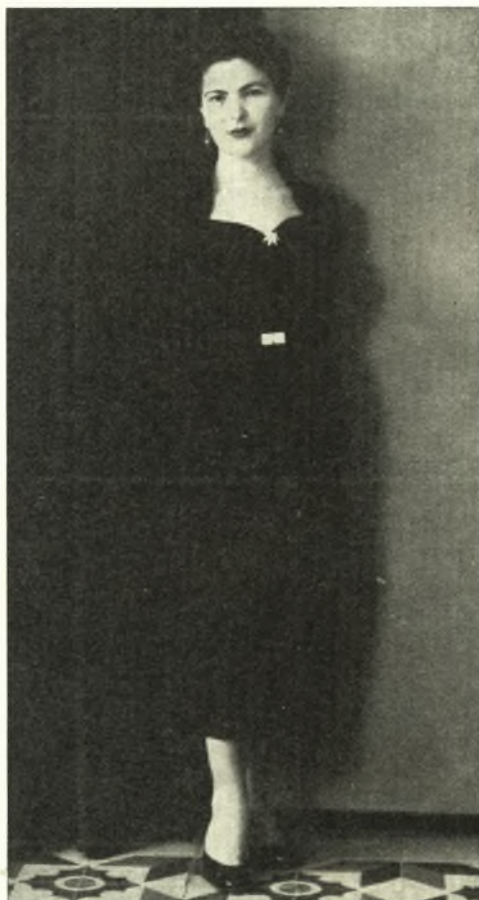
Σημειώνοντας τὰ παραπάνω τραγούδια τοῦ Κ. Σούρλα, πού δὲν εἶνε παρὰ ἐπιλογή, ὁ ἀναγνώστης θὰ μᾶς δικαιώσει γιατί εἶπαμε πὼς εἶνε «ἀριστοκράτης τῆς ρίμας».

*

Β') **Ζήτα Καλογιάννη - Χατζοπούλου:** Λαρισαία εἶνε ἡ ποιήτρια. Σύζυγος τοῦ γνωστοῦ Θεσσαλοῦ δημοσιογράφου καί συγγραφέα Βάσου Καλογιάννη. Γεννήθηκε ποιήτρια γιατί σὲ ἡλικία 8 χρονῶν καβαλλίκεψε τὸν Πή-

ΖΗΤΑ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ-ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

γασο κι' ἔκανε τὸ πρῶτο της παρθενικὸ ταξίδι. Πολυμέρεια ἔχει τὸ πνευματικὸ της ἔργο καί τ' ἄλλο τὸ κοινωνικό. Ἐγραψε σάτιρες, πατριωτικά, αἰσθηματικά, κοινωνικά, πού δημοσιεύτηκαν σὲ φιλολογικὰ περιοδικὰ καί σ' ἐφημερίδες: «Θεσσαλικά Γράμματα» Λάρισας, «Μορφές» Θεσσαλονίκης, «Τέμπη» Λάρισας, «Μετέωρα» Τρικάλων, «Ὁδηγὸ Ἀθηνῶν», «Λαρισαϊκὸ Τύπο», «Νέον Βῆμα», καί «Ἐλευθερία» Λάρισας.

Ἐγραψε ἀκόμα καί πεζὰ πού δημοσιεύτηκαν με τὸν τίτλο «Ὅσα διηγῆται ἡ βροχή».

Ἐχει ἀκόμα ποικίλη δράση: Διετέλεσε Πρόεδρος τοῦ Ὁμίλου Φυσιολατρῶν Λαρίσης, Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Ἐκδρομικῶν καί Πνευματικῶν Σωματείων Θεσσαλίας καί, σὲ συνεργασία με τὸν σύζυγό της Βάσο Καλογιάννη, ὀργάνωσε τὴν πρώτη Ἐκθεση Τέχνης καί Λαρισαϊκοῦ βιβλίου.

Ἐδωσεν ἀκόμα πολλές διαλέξεις, ὀργάνωσε μουσικο-φιλολογικὲς ἐκδηλώσεις καί πρωτοστατεῖ σὲ κάθε πνευματικὴ, καλλιτεχνικὴ, κοινωνικὴ κι' ἐκπολιτιστικὴ ἐκδήλωση τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας της. Εἶνε καθηγήτρια τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας.

Δημοσίεψε μιὰ ποιητικὴ της συλλογὴ σὲ καλαίσθητη ἔκδοση με τὸν τίτλο: «Ἐσὺ κι' Ἐγώ». Γιὰ ἔκδοση ἔχει ἔτοιμες συλλογές με τούς τίτλους: 1) «Μπαλλάντες», 2) Λυγμοτράγουδα», 3) «Πηγὲς τοῦ Φαραῶ» καί 4) «Ἐγὼ δὲν ξέρω Παραμῦθια τρυφερά». Τὸ τελευταῖο εἶνε ἐμπνευσμένο ἀπ' τὰ δεινὰ τῆς Κατοχῆς (1941 - 1944).

*

Ὁ στίχος τῆς Ζήτας Καλογιάννη - Χατζοπούλου σαγηνεύει, γιατί εἶνε γεννημένος ἀπὸ πηγαία συναισθήματα. Τραγουδάει τὴν ἀγάπη με τρυφερότητα, τὴν ἀγάπη πού ὁμορφαίνει τὴ ζωὴ. Ἐμπνέεται ἀπ' τὰ προσωπικά της συναισθήματα, μὰ δὲν κλείνεται στὸν ἑαυτό της. Στὴ ζωὴ της κινεῖται πρὸς πολλές πλευρές. Σύζυγος καί μίνα φιλόστοργη σκύβει σάν Ἐστιάδα πάνω στὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ καί τὴν εὐωδιάζει. Βρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους καί σκορπάει αἰσιοδοξία γιὰ τὴ ζωὴ. Ἐργάζεται γιὰ ἕνα καλύτερο μέλλον τῆς θεσσαλικῆς ζωῆς, τῆς Λάρισας ἰδιαίτερα, ὅπου γεννήθηκε καί ζῆ. Δημιουργεῖ τὰ τραγούδια της με τὰ γνωρίσματα τῆς ζωῆς.

Ἐχει δημιουργήσει δικὸ της παράδεισο ποιητικοῦ ὄνειρου. Ὅμως δὲν τὸν θέλει μονάχα γιὰ δικὸ της καί μόνο. Θέλει νὰ τὸν χαροῦν κι' οἱ ἄλλοι. Ἐτσι δημιουργοῦνται οἱ ὁμορφοί, οἱ γεμάτοι ἀπὸ αἶσθημα στίχοι τους, πού ὁμορφαίνουν τὴ ζωὴ, μὰ καί συγκινοῦν καί σαγηνεύουν τὸν ἄνθρωπο.

Ἀπολυτρωμένη ἀπὸ κάθε τί πού θὰ μπορούσε σὰ γυναίκα νάχει ἢ κληρονομήσει, κυττάζει καθάρια καί θαρρετὰ τὴ ζωὴ. Τὴ βλέπει, τὴν ξετάζει σάν ἀνατόμος, ὅπως τὸ βλέπουμε στὰ τραγούδια της. Θὰ μπορούσαμε ὅμως νὰ τὴν ποῦμε πὼς εἶνε ἕνας «στοχαστικὸς λυράρης». Ὅτι ὅμως ἄλλο κι' ἂν εἶνε, ἕνα εἶνε χειροπιαστό: ἡ ἀνηφοριὰ της. Γιατ' ὅ,τι προσφέρει — καί προσφέρει πολλὰ — ἀπ' τὴν ψυχὴ της ἢ ποιήτρια, εἶνε λουλούδια εὐωδιαστά, γιατί δὲν εἶνε παθιασμένα, ἀρρωστιάρικα.

Σήμερα προσφέρουμε στὸν ἀναγνώστη ἕνα μουκέτο, λογιῆς - λογιῆς λουλούδια τοῦ πλούσιου σ' αἰσθήματα ψυχικοῦ της κόσμου τῆς ποιήτριας Ζήτας Καλογιάννη - Χατζοπούλου.

Τὴν ἀγάπη τραγουδάει καί με ὑποκειμενικὸ κίνητρο, γιατί εἶπαμε προηγουμένα πὼς εἶνε μιὰ Ἐστιάδα τῆς θεσσαλικῆς ζωῆς. Ἀπ' τὴ δημοσιευμένη συλλογὴ της «Ἐσὺ κι' Ἐγώ» δημοσιεύουμε τὸ πρῶτο της τραγούδι:

Δὲν ξέρω πὼς, κι' οὔτε γιατί σ' ἀγάπησα ποιά ὥρα
καί ποιά στιγμή, λησμόνησα μαζί σου ἀνταμωνόμουν.
Ἴσως καί πρὶν νὰ γεννηθῶ, μπορεῖ καί χθές, ἢ τώρα,
ἴσως νὰ τάχα νάτανε τὴν ὥρα πού γεννιόμουν.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΖΗΤΡΙΑΔΗΣ

Θεσσαλικής καταγωγής. Έσπούδασε Πολιτικές Έπιστήμες και Νομικά. Ομιλεί καλώς τὰ Γαλλικά, Ἀγγλικά, Ἰταλικά και Ἰσπανικά. Τῷ 1945 ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τὸ βιβλίον του. «Ἡ Ἑλλάδα ποτέ δὲν πεθαίνει». Ἐγραψεν ἐπίσης: «Ἑλληνικοὶ Παλμοί» τὰ μυθιστορήματα: «Τοῦ Σπαθιοῦ ἢ Κόψη» καὶ «Στῆς Λυγαριάς τὰ Κλώνια» καὶ «Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ναυτιλίας».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Ἀλμυρῷ τῆς περιφέρειας Βόλου. Διετέλεσε Νομαρχιακὸς Σύμβουλος τῆς Ἐπαρχίας Φαρσάλων, ἐργασθεὶς ἀόκνως διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἐκάστοτε ἀναφουμένων ζητημάτων. Ἐχρημάτισε, ἀξιολόγως δράσας, Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Φαρσάλων, καθὼς καὶ Πρόεδρος τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Θεσσαλίας. Ἡ κοινωνικὴ δραστηριότης του ἀνεγνωρίσθη.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ

Ἐκ Νέας Μιτζέλης. Μετὰ τὰς σπουδὰς του προσελήφθη εἰς τὸ Γεν. Λογιστήριον καὶ εἶτα εἰς τὸ Ἐλεγκτ. Συνέδριον ἀποχωρήσας μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Διευθυντοῦ Α'. Διετέλεσε Σύμβ. τῆς Ἐνώσ. Δημ. Ὑπαλλήλ., Πρόεδρος Συνετ. Οἰκον. Ὑπαλλήλ. καὶ Πρόεδρος Συλδγ. Ὑπαλ. Ἐλεγκ. Συνεδρίου

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΟΥΝΗΣ

Θεσσαλικῆς καταγωγῆς. Ἀρχισυντάκτης ἡμερησίων ἐφημερίδων τῆς Κερκύρας καθὼς καὶ συνεργάτης Τρικαλινῶν ἐφημερίδων. Εἰργάσθη εὐδοκίμως καὶ εἰς τὰς Ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας. Ἀπὸ τὸ 1950 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν εἰς τὸ τμήμα τύπου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σχεδιαστῆς-Ντεκορατέρ. Γεννήθηκε τὸ 1927 στὴν Εὔξεινουπόλι-Ἀλμυροῦ ὅπου καὶ ἐτελείωσε Γυμνασιακὰς σπουδὰς. Σπούδασε σχεδίο στὴν Σχολὴ Σχεδιαστῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, Διακοσμητικὴ καὶ Σκηνογραφία στὸ Ἐλεύθερο Σπουδαστήριον Καλῶν Τεχνῶν (Ε.Σ.Κ.Τ.) εἰς Ἀθήνας. Ἀπὸ τοῦ 1953 ὑπηρετεῖ ὡς Σχεδιαστῆς στὴν Τοπογραφικὴ Ὑπηρεσία ὕπουργείου Γεωργίας καὶ παράλληλα ἐπιδίδεται εἰς τὴν Διακοσμητικὴν τέχνην καὶ τὴν Σκηνογραφίαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΙΟΥΚΑΡΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸ 1930. Θεσσαλικῆς καταγωγῆς. Ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης καὶ ἐν συνεχείᾳ, ἐκ μεταγραφῆς κατόπιν ἐξετάσεων, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σορβῶνης τῶν Παρισίων, ἔλαβεν πτυχία Χημείας καὶ Φυσικῆς τὸ 1952, καὶ πτυχίον Χημικοῦ Μηχανικοῦ Πολυτεχνείου τῶν Παρισίων τὸ 1954. Διδάκτωρ τῆς Φυσικῆς.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΤΙΟΥΣ

Έγεννήθη εις τὰ Τρίκαλα κατά τό έτος 1887. Μετά τήν αποφοίτησίν του έκ τών σχολείων τής γενετείρας του ένεγράφη εις τό Πανεπιστήμιον Ἀθηνών, όπόθεν έλαβε τό πτυχίον του Φαρμακοποιού. Ήσκησε τό έπάγγελμά του έν Τρικάλοις από του 1912-1949. Πρόεδρος του Δημοτ. Συμβουλίου Τρικκαίων και συνεκδότης τής περιοδικής έφημερίδος «Τοπικός Ἀγών».

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΡΘΕΝΗΣ

Έγεννήθη εις Βόλον και άποφοίτησε του Πρακτικού Λυκείου τής πόλεως. Από του έτους 1936 έγκατασταθείς οίκογενειακώς εις Ἀθήνας, ένεγράφη εις τήν Πάντειον Ἀνωτάτην Σχολήν Πολιτικών Ἐπιστημών τής όποίας και έλαβε τό πτυχίον. Από του πολέμου ύπηρετεί εις τήν Ραδιοφωνίαν και άποτελεί έν έκ τών παλαιότερων στελεχών του Ε.Ι.Ρ. μέ τόν βαθμόν ήδη του μονίμου Διευθυντου Α΄. Διετέλεσε Πρόεδρος του Συλλόγου τών ύπαλλήλων του Ε.Ι.Ρ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΧΑΙΡΙΤΣΑΣ

Έγεννήθη έν Βόλω. Διετέλεσεν επί πολλά έτη Πρόεδρος τής Φιλοτελικής Ἐταιρείας Ἀθηνών. Φιλοτελικός συγγραφεύς, μελετητής και πραγματογνώμων κύρους, μεταξύ τών άρίστων Ἑλλήνων, είναι σήμερον κάτοχος μίας τών καλλιτέρων Συλλογών γραμματοσήμων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΩΓΟΣ

Θεσσαλικής καταγωγής. Έφοίτησεν επί διετίαν εις τήν Ἱατρικήν Σχολήν του Πανεπιστημίου Ἀθηνών. Μετέβη εις Γερμανίαν ένθα παρηκολούθησε τās προόδους τής Ζαχαροπλαστικής. Γνώστης και συλλέκτης έργων τέχνης, άσχολεΐται και μέ τὰ γράμματα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΑΛΤΑΔΩΡΟΣ

Έκ Καρδίτσας (1899). Έσπουδάσεν εις τήν Νομικήν Σχολήν του Πανεπιστημίου Ἀθηνών. Διετέλεσε προϊστάμενος επί σειράν έτών τής Ὑπηρεσίας Νομαρχιακών Έργων του Ὑπουργείου Συντονισμού, μεριμνήσας διά τήν έκτέλεσιν χιλιάδων έργων Κοινοφελών (ύδρεύσεις, άρδεύσεις, όδοποιία, Ξενώνες, Σφαγεία κ.ά.) τών Δήμων, Κοινοτήτων, Συνεταιρισμών κ.λ.π. όλοκλήρου τής χώρας και ίδια τής Θεσσαλίας. Διατελεί τακτικόν μέλος τής Κεντρικής Ἐπιτροπής του Ε.Ι.Ρ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΚΛΕΙΔΗΣ

Έγεννήθη έν Πορταριά Βόλου τώ 1918. Τυχάνει Διπλωματούχος τής Α.Σ.Ο.Ε.Ε. ειδικευθείς εις τήν Ὀργάνωσιν Ἐπιχειρήσεων, συμβαλών εις τήν όργάνωσιν πλείστων τοιούτων. Ὑπηρετήσεν ως έφεδρος Ἀξιωματικός καθ' όλον τό διάστημα του Ἑλληνοϊταλικου πολέμου (1940-41) εις τήν πρώτην γραμμήν ως και μετέπειτα κατά τόν συμμοριτοπόλεμον.

Ένα μονάχα, αγάπη μου, αιώνια θά θυμώμαι
και θά μεθώ στη θύμηση εκείνης τῆς στιγμῆς,
σάν μουπες «ἴδια ἀπέραντα κι' οἱ δυό μας ἀγαποῦμε,
μαζί θε' νά διαβούμε, τῆ στράτα τῆς ζωῆς».

Ἄπ' τὰ καλύτερα τραγούδια τῆς ποιήτριας νομίζουμε
πὼς εἶνε οἱ παρακάτω στίχοι μὲ τὸν τίτλο: «Σε εἶδα νὰ ὑψώ-
νεσαι». Μ' αὐτοὺς χαιρετάει τὸν ἄνθρωπο ποὺ νίκησε μιὰ
ώραία νίκη μετὰ ἀπὸ πάλι πρὸς καταγιγδεις και κεραυνούς,
πρὸς τὶς ἐναντιότητες δηλαδὴ τῆς ζωῆς:

Εἶπα πὼς λύγισες στὴ μαύρη καταγιγδα
πὼς πιά σε νίκησαν οἱ τόσοι κεραυνοί,
ἦταν βαθεῖα τοῦ ἀγγχους πάνω σου ἢ σφραγιδα,
ἦταν ἢ ὄψη ἢ γλυκειά σου σκοτεινή.

Εἶδα τὰ μάτια σου μ' ἀπόγνωση γεμάτα,
οὐρλιαζε γύρω σου τῆς μπόρας ὁ ἀχὸς
κι' εἶπα πὼς θάπρεπε, πὼς θάμενες στὴ στράτα
κι' ἐκεῖ πὼς θάσβηνες θλιμμένος, μοναχός.

Κι' ἐνῶ θαροῦσα πὼς σ' ἀφάνισε ἢ ἀντάρα,
κι' ἐνῶ οἱ θρηνοὶ μου μὲ πνίγαν οἱ πικροί,
σ' εἶδα νὰ ὑψώνεσαι πὶὸ πάνω ἀπ' τὴν κατάρρα
κι' εἶδα στὰ πόδια σου, τὴ θύελλα νεκρή.

Ἡ ποιήτρια πιστεύει στὴ δύναμη τοῦ ἀνθρώπου, σ' αὐτὸ
ποὺ λέγεται «θέλω» και ποὺ δὲ λυγίζει μπροστά σε τίποτα,
κι' ὅταν ἢ ζωὴ του σέρνεται ἀπὸ θύελλες, κατατρεγμούς:

Δε φοβᾶμαι,
κι' ἂν ἢ μοῖρα πιά τὰ δόντια τῆς μου δείχνει,
κι' ἂν θωράω σάν τὸν Ἄδη, τὸν γαλάζιο οὐρανὸ,
κι' ἂν οἱ θύελλες ἀφήνουν στὴν ψυχὴ μου μαῦρα ἴχνη,
δὲ λυγίζω, δὲν πονῶ.
Δὲ φοβᾶμαι.

Δὲ φοβᾶμαι,
κι' ἂν χλωμιάζουν, κι' ἂν τρεμίζουμε τ' ἀστέρια,
κι' ἂν μου κλέβει τὴ γαλήνη, τῆς φουρτούνας ἢ ἰαχή,
κι' ἂν μου σφίγγουν σάν τανάλιες στὸ λαιμό, δυὸ
[μαῦρα χέρια
ἔχω ἀπέραντη.
Δὲ φοβᾶμαι.

Δὲ φοβᾶμαι
κι' ἂν ἢ ἔχθρα σάν βρυκόλακας οὐρλιάζει,
κι' ἂν τὰ μάτια μου ἀπ' τὴν τόση ἀδικία,
κι' ἂν ὁ πόνος τῆ χαρά μου λυσσασμένα κομματιάζει
εἶν' ἢ ζήση μου γλυκειά.
Δὲ φοβᾶμαι.

Δὲ φοβᾶμαι,
κι' ἂν τὸ σύμπαν σὰ μιὰ ἀπειλὴ φαντάζει,
και ζητᾶ νὰ μου γκρεμίσει τῆς καρδιάς μου τὸ Ναό,
δὲ λυγίζω, δὲ δειλιάζω! Τίποτε δὲ μὲ τρομάζει,
ἔχω πιά κι' ἐγὼ Θεό.
Δὲ φοβᾶμαι.

Οἱ παρακάτω στίχοι τῆς «Παλιό μου σπίτι» θά μπο-
ροῦσε νάχουν τὸν τίτλο «Φυγὴ στὰ περασμένα». Οἱ μνημες
συντροφεύουν τὴν ποιήτρια στὸ νοερό ταξίδι τῆς ἐπι-
στροφῆς στὸ παλιό τῆς σπίτι, ὅπου γεννήθηκε. Γεμάτη
συγκίνηση τραγουδάει:

Σπίτι παλιό μου, φτωχό μου σπίτι ἀγαπημένο,
πολυδαρμένο,
ποὺ σε σκεβρῶσαν τὰ γηρατειά.

Κι' ἂν σε χτυπήσαν ἄμετρες μπόρες στέκειες στυλάτο,
φτώχεια γεμάτο,
μὰ κι' ἄρχοντιά.

Ἦ, σε θυμάμαι γιομάτο χόρτα στὰ κεραμίδια
κι' ὅλα σου στολιδια
μὲς τῆ βαθίσκια, πλατεῖα αὐλή.
Κισσοὶ στὴν πόρτα, ζουμπούλια μύρια
στὰ παραθύρια
και ροδοδάφνες μπρὸς στὸ σκαλί.

Γλυκό μου σπίτι, παλιό συντρόφι τῶν παιχιδιῶν μου,
τῶν τραγουδιῶν μου,
μοῦσα γλυκειά μου, στοργή μου, εὐχή.
Μαζί μου ἔκλαψες, πόνεσες, γέλασες. Ἄχ, μ' εἶχες νοιώσει
και σοῦχω δώσει
ἓνα κομμάτι ἀπ' τὴ ψυχὴ.

Γεμάτοι ἀπὸ συγκίνηση οἱ στίχοι «Τὸ πρῶτο σκίρτημα».
Μάνα ἢ ἴδια ἢ ποιήτρια, μᾶς παρουσιάζει τόσο συγκινη-
τικά τῆς μάνας τὶς συγκινήσεις στὸ ἔνοιωμα πὼς θά γί-
νονταν μάνα, πλάστρα ἢ ἴδια ἀνθρώπου:

Ἔνοιωσα ἀπόψε τὴ ζωούλα σου
και μου κόπηκε ἢ λαλιά, κι' ἢ ταραχὴ μου
θέριεψε στὸ χτύπο τῆς καρδιάς σου
κι' ἔγινε ἀκουὴ ὅλη ἢ ψυχὴ μου...

Χίλιες μὲ πλημμύρισαν συγκινήσεις,
ὅλα λὲς σβηστήκαν ἐμπρὸς σου,
κι' ἄκουγα μονάχα πὼς μου μῆνυσες,
κι' ἄκουγα μὲ δέος τὸν παλμό σου.

Σκέπασε τὸ πᾶν τὸ καρδιοχτύπι σου,
ὅλα μίκραιναι, χαθήκανε και πᾶνε,
κι' ἔμειναν τρανοὶ μόνον οἱ χτύποι σου
μυστικώτατες καμπάνες νὰ χτυπᾶνε...

Κάθε σου παλμὸς λὲς και γιγάντωνε,
τὰ σκιρτήματα σου μ' ἔφερναν στ' ἀστέρια,
βιαστική, τρελὴ ἢ σκέψη μου σ' ἀντάμωνε
και σοῦ πλέκαν ἀγκαλιὰ τὰ δυὸ μου χέρια.

Κι' ἔνοιωσα ἢ στιγμὴ ἢ τρανὴ πὼς ἔφτανε,
ἢ στιγμὴ γι' αὐτὴν ποὺ μ' ἔστειλαν τὰ οὐράνια,
ποὺ ἀπὸ πλάσμα ὁ Θεὸς, πλάστρα θά μ' ἔκανε,
κι' αἰσθανόμουν γέλιο, τρόμο, περηφάνεια!...

Ἡ ζωὴ κι' ἢ δράση τῶν ἀγωνιστῶν γιὰ τὴν ἀπελευθέρω-
ση τοῦ δούλου Ἔθνους μας, τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821, συγ-
κινεοῦν βαθιὰ τὴν ποιήτρια. Ἡ μεγάλῃ ἀγωνιστικὴ μορφή
τοῦ Γεωργ. Καραϊσκάκη τῆ μαγνητίζει. Νοιώθει τὸν ἀγω-
νιστὴ ἀλύγιστο, τιτάνα στὸν ἀγώνα του, ὅταν τὸ ἀγωνιζό-
μενο Ἔθνος στράφηκε σ' αὐτὸν στὶς πὶὸ δύσκολες ὥρες
τοῦ ἀγώνα τοῦ 21, τὸν θαυμάζει και μᾶς χαρίζει τοὺς τόσο
ἐκφραστικούς και παραστατικούς παρακάτω στίχους τῆς
μὲ τὸν τίτλο: «Καραϊσκάκης».

Τρανὴ κι' ἀντρεῖε Θεσσαλέ, ἢ Λευτεριά
στὸ Πάνθεο τῆς πρῶτο ἥρωα ἔχει σένα.
Γιατὶ ἐσὺ πλάϊ στὸ Γέρο τοῦ Μωριά
ἔκανες τόσο φωτεινὸ τὸ Εἰκοσιένα!

Θωριά κι' ἀνάστημα δὲν εἶχες Ἡρακλῆ,
μὰ εἶχες καρδιὰ ἀλύγιστη, τιτάνια.
Κι' ἂν ἢ ἀρρώστεια σοῦχε σκάψει τὸ κορμί,
σ' εἶχε ὀλόρθο τῆς ψυχῆς σου ἢ ζωντάνια.

Δέν ἦσαν ἄρχοντας μὲ κύρος καὶ μὲ βίό,
στῶν Ποπολάρων σὺ ἀνήκες τὴν ἀράδα.
γιὸ τῆς τρισένδοξο σὲ ἔκαμ' ὄλη ἢ Ἑλλάδα!

Γύφτο σὲ εἶπαν καὶ ὦμῃ εἶχες λαλιά,
μὰ στοὺς προδότες καὶ στὰ τούρκικα τ' ἀσκέρια.
Γιατὶ στοὺς φίλους εἶχες τρόπους βασιλιά
καὶ μιὰ ψυχὴ τίμια, μεγάλη καὶ ἀκέρια.

Τί κι' ἂν οἱ ἐχθροὶ σου ταπεινοὶ καὶ δολεροὶ
νὰ σοῦ σκιάσουνε τὴ φήμη σου κοπιάσαν;
Πιότερο ἐκάμανε τὴ μνήμη σου ἱερή,
πιότερο ἀκόμα σὲ δοξάσαν!...

Δὲ σὲ θαμπῶναν οἱ τιμῆς καὶ τὰ φλουριά,
γιὰ τοὺς ἀγῶνες σου δὲ γύρευες βραβεῖα.
Σ' ἔφτανε μόνο νάβρη ὁ τόπος λευτεριά,
καὶ τοῦ γενήτσαρου νὰ λείψη ἡ βία.

Στὸν πόλεμο εἶχες κρίση ἀλάθητη, γοργή
στρατηγικὴ πού ἦταν μαζί σου γεννημένη.
Καὶ σπουδαγμένοι ἂν σ' ἀκοῦγαν στρατηγοί,
θάβγαινε πιότερο ἢ Ἑλλάδα κερδισμένη.

Ἡρωας ἦσουνα στὴ μάχη ὀμηρικός,
στὰ παλληκάρια σου ἦσουν νίκη, φλόγα, θάρρος.
Καὶ σ' ἐχθροὺς τρομάρα, δέος, πανικός,
καὶ μόνο ὕπουλα σὲ νίκησε ὁ Χάρος.

Στὴν κατοχὴ (1941 - 1944) δεκάχρονη ἦταν ἡ ποιήτρια.
Ἔπαιε κι' αὐτὴ τὸ γιομάτο ἀπὸ πίκρα ποτήρι ὡς τὸν πάτο.
Ἐξῆσε τὴ μεγάλη ἀπὸ φρίκη ζωὴ τῆς κατοχῆς, δοκίμασε
τὴν πείνα, εἶδε τὰ σκελετωμένα παιδιά, ἀνθρώπινα κουφάρια
νὰ σαλεύουν φωνάζοντάς τὴ σκληρὴ κι' ἀνατριχιαστικὴ
λέξη «Πεινῶ». Βλέπει πρησμένα σώματα ἀνθρώπων
καὶ γεμάτη πίκρα κι' ὀργή, ξεσπάει στοὺς παρακάτω στίχους
μὲ τὸν τίτλο: «Ἐγὼ δὲν ξέρω Παραμύθια»:

1

«Μὴ μοῦ ζητᾶς, ἐγὼ δὲν ξέρω παραμύθια.
ὦ, ναὶ παιδί ἤμουν κι' ἐγὼ κάποια ἐποχὴ,
μὰ πρὶν προφτάσουν νὰ μοῦ ποῦν νεραῖδοπαραμύθια,
εἶδα τῆς ζήσης τὴν ὠμὴ, φριχτὴν ἀλήθεια
καὶ τὴν παιδιάστικὴ μου ἔχασα ψυχὴ.

2

Κι' ὅταν ἀργότερα μοῦ τὰ εἶπαν, πιά οἱ μῦθοι
δὲν μὲ ζεσταῖναν μὲ τοῦ ὄνειρου τὴ φωτιά,
ψεύτικο φάνταζε τὸ πιὸ ὄριο παραμύθι,
γιατὶ καρδιά παιδιοῦ δὲν εὔρισκε στὰ στήθη,
μὰ ἕναν κόσμο πού εἶχε μπῆ σὲ μιὰ ματιά.

3

Τί εἶδαν τὰ μάτια μου ρωτᾶς καὶ μ' ὠριμάσαν;
Τὴν παιδικότη μου μ' ἀρπάξανε μὲ βιά,
καὶ τῆς ψυχῆς μου τὰ χρυσόκαστρα χαλάσαν.
ὦ, μαῦρες ὥρες, πού μπροστά τους παρελάσαν.
Γνώρισαν τρόπο, κι' εἶδαν πείνα καὶ σκλαβιά.

4

Εἶδα κουφάρια μὲς τὰ χιόνια νὰ σαλεύουν
καὶ νὰ φωνάζουν μὲ ἀπόγνωση «πεινῶ»
κι' εἶδα παιδάκια σκελετοὺς ν' ἀνασκαλεύουν
σάπια σκουπίδια καὶ μὲ κείνα νὰ γυρεύουν
νὰ ζωντανέψουν τὸ κορμάκι τους τὸ ἰσχνό.

5

Εἶδα παιδοῦλες μὲ τρελλὰ μάτια σφιγμένα
βορὰ νὰ δίνουν στὸν ἐχθρό τους τὴν τιμὴ
γιὰ μιὰ μπουκιά ψωμί, καὶ πτώματα πρησμένα
σωροὺς στὶς στρατές, μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα
λὲς καὶ γυρεῦαν ν' ἀρπαχτοῦν ἀπ' τὴ ζωὴ.

6

Τὶς νύχτες ἄκουγα τοῦ Χάροντα τὴ μπότα
ν' ἀχῆ βαρεῖα στῶν ἀδειῶν δρόμων τὴν καμπή.
Καὶ νὰ κυλᾷ εἶδα τοῦ τρόμου τὸν ἰδρῶτα
στὸ μέτωπό μου, καθὼς πρόσμενα ἢ πόρτα
ν' ἀνοίξη βία καὶ ὁ θάνατος νὰ μπῆ.

7

Ἄκουσα ἀκόμα οἱ νυχτιεὲς ν' ἀντιβουίζουν
ἀπὸ ριπές, κι' ἔξω στὴν πένθιμη ἐρημιὰ
ἄκουσα ἀθῶους, ξεψυχῶντας, νὰ μουγκρίζουν,
κι' εἶδα μυαλὰ χυμένα, κι' αἵματα νὰ πῆζουν
κι' εἶδα νὰ καΐνε φοῦρνοι, ἀμέτρητα κορμιά.

8

Εἶδα γραϊκύλους στὶς πλατεῖες νὰ κρεμᾶνε
αὐτοὺς πού ἀντρίκια ἀντιμάχονταν τὴ βιά.
Κι' εἶδα γκέτο, μπλόκα, καλύβες νὰ σφαλᾶνε,
καὶ νιούς σ' ἀγύριστα ταξίδια νὰ τραβᾶνε,
κι' εἶδα ἀπ' τοὺς τάφους νὰ βγαίνει ἡ λευτεριά.

9

Ζῆσαν φριχτὲς ἀλήθειες τ' ἄγνωρά μου μάτια,
εἶδαν τῆς ζήσης τὴν πιὸ ἄσχημη πλευρά,
τὰ παιδικὰ μου γκρεμιστῆκανε παλάτια
καὶ τῆς ψυχῆς μου ὁ κόσμος ἔγινε κομμάτια.
Γι' αὐτὸ δὲν ξέρω παραμύθια τρυφερά».

Ἡ ποιήτρια ἀγαπᾷ τὴ Φύση. Τρέχει στὸ ὕπαιθρο, ὅταν
ἄλλες κι' ἄλλοι κάθονται γύρω στὸ τραπέζι μὲ τὴν πα-
χιὰ πράσινη στρώση του καὶ παίζουν τὰ χαρτιά μέσα σὲ
κλειστοὺς χώρους πνιγμένους σὲ καπνοὺς σιγάρων, παίρ-
νει τὰ μονοπάτια μ' ἄλλους φίλους τῆς φύσης, πού ὀδη-
γοῦν ἀπ' τὶς πλαγιὲς στὰ ψηλῶματα τῶν βουνῶν. Ὁ Ὀ-
λυμπος ὀρθῶνεται καθημερινὰ μπροστά της μ' ὄλο του τὸ
μεγαλεῖο. Τρέχει κοντά του, σκαρφαλώνει ἀπὸ βράχο σὲ
βράχο στὰ μεγάλα του ψηλῶματα καὶ γεμάτη ἀπὸ χαρὰ καὶ
θαυμασμὸ γιὰ ὅ,τι παρουσιάζεται μπροστά της μᾶς χαρί-
ζει τοὺς παρακάτω στίχους ποῦναι ἕνας ὕμνος πρὸς τὸ
μεγαλόπρεπο τοῦ γερο-Ὀλυμπού. Κι' εἶναι οἱ στίχοι ὁμορ-
φοὶ καὶ δροσεροί!

«Τὶς κορφές σου τίς πάτησα Ὀλυμπέ μου!
κι' ἀεροζυγιάστηκα σ' ἀβύσσους δίχως τέρμα·
κι' εἶδα τὸ ξύπνημα τοῦ ἡλιοῦ, κι' εἶδα τὸ γέρμα.
Κι' εἶδα καὶ σένα, πηχοφτέρουγε ἄετέ μου,
τοῦ γκιῶνῃ ἄκουσα τὸ κλάμα, κι' εἶδα ἀγρίμια
κι' ἡῦρα κλεφτῶν κι' ἡῦρα θεῶν στερνὰ συντρίμμια.

Χαράδρες διάβηκα βαθεῖες κι' ἀρματολίκια
ψηλὰ ἀγνάντεψα, χαμένα μὲς τὸ χιόνι
κι' ἐξῆσα πάλι στὶς σπηλιές τοῦ Κατσαντώνη,
τὰ χρόνια κείνα τὰ λεβέντικα, τ' ἀντρίκια,
πού στὰ φαράγγια, καριοφίλια ἀντιβουῖζαν,
γυμνὰ σπαθιά καὶ φουστάνελλες ἀνεμίζαν.

Κι' ἀκόμα σύρθηκα στὴν πιὸ τρανὴ σου ράχη
καὶ μέσα σ' ἄγρια ξεχάστηκα ρουμάνια.
Εἶδα τὴν Ἄρτεμη, ψηλὴ, γλυκεῖα, οὐράνια,
νᾶχη στημένη μὲ τ' ἀγρίμια τοξομάχη.
Κι' εἶδα τὸν Δία τὸν τρανό, κι' εἶδα τὴν Ἥρα,
κι' ἀπ' τοῦ Ἀπόλλωνα μαγεύτηκα τὴ λύρα.

Στῶν σταυραετῶν ὕστερα σκάλωσα τὰ γρέκια
κεῖ πού παλεύουν οἱ βοριάδες μὲ τὰ χιόνια,
σὲ μιὰ σπηλιὰ χῶθηκα μέσα καταχθόνια.
Κι' εἶδα τὸν Ἥφαιστο νὰ φτιάχνει ἀστροπελέκια.
Εἶδα τὸν Πάνα μὲ τὴ Δήμητρα ἀντάμα,
νὰ πλαστουροῦν στὴ γῆ τοῦ πράσινου τὸ θάμα.

Πιὸ ἔκει τὸν Ἄρη εἶδα μάχες νὰ γυρεύη,
τὴν Ἀφροδίτη, καλλονὴ ἀγαλματένια,
μὲ τ' ἄσπρα χέρια, τὰ χυτὰ, τὰ νεραϊδένια,
τὸ φτερωτὸ μικρὸ παιδί τῆς νὰ χαϊδεύη.
Καὶ στοὺς αἰθέρες τὸν Ἑρμῆ με γρηγοράδα,
θνητῶν μηνύματα νὰ φέρνει στὴν Παλλάδα.
Μ' ἄξαφνα ὄλα, Ὀλυμπέ μου, διαλυθῆκαν,
κι' ἡ θολωμένη μου ματιὰ βρῆκε ζωντάνια,
γαληνεμένα εἶδα πάλι τὰ ρουμάνια,
ὅταν τοῦ τότε τὰ ὀράματα χαθῆκαν.

Μ' ἂν ἀπὸ κλέφτες καὶ θεοὺς ἔρημος μένεις
εἶσαι τὸ πιὸ ἔνδοξο βουνὸ τῆς Οἰκουμένης!»

Οἱ παρακάτω στίχοι, αὐτοὶ καὶ μόνο, θὰ μπορούσαν νὰ
δώσουν μιὰ τιμητικὴ θέση ἀνάμεσα στὶς Ἑλληνίδες γε-
νικώτερα ποιήτριες στὴ Λαρισαία ποιήτρια Ζήτα Καλο-
γιάννη-Χατζοπούλου. Μὲ τέλεια μορφή στὴν τεχνικὴ τοῦ
στίχου, γίνεται ἀνατόμος τῆς ἴδιας τῆς σκέψης τῶν ἀν-
θρώπων:

«Δὲν εἶναι τὸ πάθος τοῦ πολέμου νιὸ γιὰ σένα
κι' οὔτε ὁ πόθος νὰ σκοτώνεις τωρινός,
ἦταν σὰν ὄρνια στὴν ψυχὴ σου φωλιασμένα
σὰν σὲ κατέβαζε στὴ γῆ ὁ Οὐρανός.
Ἴδιο ἀνελέητο θεριὸ καὶ τότε ἦσουν,

ὅταν στῆς λάβας τὴν πεσμένη πιά ὄρμη,
ἴχνη τεράτων ἀγροικοῦσες πρὶν τὰ σβήσουν
οἱ τρομεροὶ τῶν παγετῶνων ποταμοί!
Τί κι' ἂν τὰ ὄπλα σου ἀλλάζαν στοὺς αἰῶνες
κι' ἔτσι ἀπὸ πέτρινα γινόντουσαν παλιά.
Κι' ἂν μὲ σπαθιά μαχόσουν, δόρατα ἢ σφεντόνες,
ἴδια τὰ χέρια σου ἦταν φονικά.
Κι' ὅταν πιὸ ὕστερα κατάχτησες τὴ γνώση
καὶ σοῦ μηνύσανε μ' ἀγάπη οἱ Χριστοί,
καὶ τὸ Θεὸ μπόρεσε ὁ νοῦς σου νὰ σιμῶση,
ἄλλαξαν τὰ ὄπλα σου, δὲν ἄλλαξες ἐσύ.
Μιλοῦσες τότε γιὰ ὀνόματα καὶ φιλία
κι' ἐνοιωθες τάχα τί θὰ πῆ ἀνθρωπισμός,
κι' ὅμως γιγάντωνες, ἀτσάλωνες τὴ βία,
κι' ἦσουν αἰπότερο ἀπάνθρωπος, ὠμός.
Στερνὰ σὲ τρόμαζε ἡ φρίκη τοῦ πολέμου
καὶ τὰ δεινὰ τοῦ σοῦ γεννοῦσαν πανικό.
Γαλήνη σάλπιζες στὰ πέρατα τοῦ ἀνέμου
κι' ὅμως ξανά, χάλκευες νέο φονικό.
Τώρα μισεῖς, λὲς τὰ οὐρλιάσματα τῆς μάχης,
πὼς φτάνουν πιά οἱ μύριοι τάφοι τῆς ὄρῆς.
Νυχτοήμερα ζητᾷς εἰρήνην νάχεις
κι' ὅμως στοιχειὰ φριχτὰ θανάτου πλαστουργεῖς»

ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

Π Ε Ρ Ι Π Α Τ Ο Σ

JANNE ANDRIS

(Ἰωάννας Ι. Παπαγεωργίου)

Α'

Τὴν χαραυγὴ
ὅπου στὴ γῆ
πέφτ' ἡ δροσιὰ σμαραγδωτὴ
καὶ στὰ σπαρτὰ
καμαρωτὰ
κάθεται πάντα ζηλευτὴ.
Στὴν ἐξοχὴ
τῆ μοναχῆ
πάω, μακριὰ ἀπ' τὴ βοή
τὴν κοσμικὴ,
νὰ ζήσω ἐκεῖ
ποῦναι γαλήνια ἡ ζωή.

Β'

Παντοῦ ζωή!
Καμμιά βοή
στὴν ἐρημιὰ τῆ μαγικῆ.
Σὰν θυμιατὸ
εὐωδιαστό,
τῶν λουλουδιῶν, μεθυστικῆ,
ἢ μυρωδιὰ
στὴν ἀμμουδιὰ
τῆς μέρας χύνεται γλυκά.
Καὶ στὸ βουνὸ
τ' ἀντικρυνὸ
κάποια φλογέρ' ἀργοβογγᾷ.

Γ'

Ὅπου πατῶ
κι' ὅπου κυττῶ,
τὰ λούλουδα καὶ τὰ σπαρτὰ,
γέρνουν χλωρὴ
τὴν ἀνθηρὴ
καρφίτσα τους, καμαρωτὰ.

Στὴ ράχη ἔκει
τὴ μαγικὴ
κι' οἱ καλαμιὲς γέρνουν χλωρὲς
λὲς κι' ὄλα αὐτὰ
ἔτσι σκυφτὰ
μὲ προσκυνοῦν χίλιες φορές.

Δ'

Ὅλα ἐκεῖ
ξεχωριστὴ
καὶ μιὰ καινούργια ζοῦν ζωή,
δίχως καημὸ
καὶ σπαραγμὸ
μακριὰ ἀπ' τὴν ὄχλοβοή...
Κάθε αὐγὴ
ὅπου στὴ γῆ
πέφτ' ἡ δροσιὰ σμαραγδωτὴ,
τὸ μακρινὸ
καὶ τὸ στενὸ
τῆς ἐξοχῆς παίρνω στρατί.

Ε'

Καὶ σὰν βρεθῶ
ἔκει ποῦ ποθῶ
μέσ' τῆ γαλήνη μοναχῆ,
στὴ σιγαλιὰ
μὲ τὰ πουλιὰ
λεύτερ' ἀφίνω τὴν ψυχὴ
καὶ λησιμονεῖ
ὅτι πονᾷ,
κι' ἀμέριμνη πλανιέμ' ἐκεῖ
κι' ὄλη τῆ γῆ
νοιῶθω πηγὴ
μιᾶς εὐτυχίας, μυστικῆ.

